

Lluís Domingo Martí

En el decurs de la història d'un poble, hi ha aquelles persones que, per diferents motius, han exercit una influència a tenir en compte en la historiografia local, però que no s'ha fet justícia ni cap reconeixement de la seva tasca i del seu llegat. A la història d'Alcover de principis del segle XX, hi ha hagut més d'un d'aquests casos. Un dels quals és el de Lluís Domingo Martí, més conegut com Lluís metge.

Els motius són diversos. En primer lloc, perquè durant 47 anys fou el metge titular d'Alcover, una activitat que va exercir en cos i ànima: centenars i centenars de persones van passar per les seves mans —amb encerts i amb errades—, no només d'Alcover, sinó també de Prades, Capafonts, l'Albiol, el Milà, la Plana, Farena, Rojals i Mont-ral.

En segon lloc, perquè, gràcies a ell, Alcover té una de les tres cases modernistes que va construir l'arquitecte Cèsar Martinell —que va destacar per la seva frenètica activitat en els cellers cooperatius, però només va fer tres cases particulars; una de les quals fou a Alcover per a Lluís Domingo—, que és una verdadera joia arquitectònica del modernisme català, que potser fins ara no s'ha sabut tindre en compte i que cal fer-ho ràpidament.

I en tercer lloc, gràcies a ell, l'Alcover de principis de segle es va engrandir per la zona del que avui en dia és el Portal Nou: fou a ell a qui el Cercle d'Amics va comprar el terrenys en què avui en dia hi ha l'immoble de la societat recreativa. Fou ell qui va comprar —l'hort del Rector— a l'església els terrenys on hi havia un abocador d'escombraries i, després, els va regalar al municipi perquè en fes ús —el que avui dia és el Portal Nou—, amb una única condició: que mai s'hi edificués, ni s'hi plantessin arbres grossos que tapessin la llum a la seva casa modernista.

Lluís Domingo es va casar amb Mercedes Figuerola de Colubi, l'any 1912, i fruit del seu matrimoni va tindre tres fills: Lluís, Mercedes i Remei. En un principi, van viure en una casa de la Plaça Vella, i, després, a la casa que es van fer tocant a la C-240, obra de Cèsar Martinell. L'any 1950, ell i la seva muller es van traslladar a Barcelona a viure amb el seu fill gran. Lluís Domingo Martí va morir a Barcelona l'hivern del 1960, a l'edat de 82 anys.

ALGUNES NOTES BIOGRÀFIQUES

El doctor Lluís Domingo Martí (1878-1960) va néixer a Alcover en una família pagesa tradicional. El seu pare era cosí del pare del bisbe Martí, bisbe de la Seu d'Urgell. De jove, ja va destacar per la seva intel·ligència i ganes de dedicar-se al món de la medicina. Per aquest motiu, quan va poder, anà a Barcelona a estudiar medicina.

D'aquesta etapa estudiantil, cal destacar-ne que compaginava els estudis amb la feina de repartidor de pa, a canvi d'allotjament, i treballava en un forn de pa del passeig de Sant Joan, i s'havia d'aixecar cada dia a les cinc de la matinada per anar a repartir pels carrers de Barcelona.

L'any 1902 es va treure la titulació de medicina, sent un deixeble del cèlebre doctor Robert, que fou alcalde de Barcelona a principis de segle. El seu primer destí va ser un poblet de la Conca de Barberà: Pira. Però, ràpidament, va poder tornar a casa, a Alcover, com a metge titular, substituï el metge Piroi. Dels 47 anys com a metge titular, del 1903 al 1950, hi ha moltes anècdotes a explicar: va salvar moltes persones; va veure néixer moltes persones, i també en va veure morir moltes.

Com a metge, li va tocar viure una època excessivament polititzada, com va ser la de principis del XX. En aquest context, es va trobar immers en el que s'anomenava "guerra de metges": a Alcover hi havia dues farmàcies, ca Serra i ca Simó. Per diferents motius personals, aquest darrer va portar un altre metge, el doctor Ferrandis i, des d'aleshores, hi havia a la Vila dos grups antagònics des del punt de vista mèdic. D'una banda, els que anaven al doctor Ferrandis i a la farmàcia de ca Simó. De l'altra, els que anaven a ca Serra i al doctor Domingo. L'antagonisme fou tan gran que més d'una persona que era amiga del doctor Domingo va deixar de ser-ho perquè anava a l'altre metge.

La seva àrea d'influència com a metge comprenia els municipis de Mont-ral, Capafonts, Prades, l'Albiol, Farena, Rojals, la Plana, el Milà i Alcover. Aquest recorregut el feia cada dia de l'any, independentment del fred i de la calor, de la pluja o del vent. En un principi, es traslladava amb un cavall –només si era a la muntanya o amb tartana si era al pla– fins l'any 1929, que es va comprar un cotxe, el primer que va tindre.

Els anys en què va exercir com a metge, no va dormir més de dos dies seguits fora d'Alcover per voluntat pròpia, i quan ho feia era per anar a Barcelona per trobar-se amb companys de facultat que s'autoanomenaven "els de la xeringa" –perquè es van fotografiar amb una xeringa gegantina. Com a anècdota, cal dir que, l'any 1929, ell i la seva família es van traslladar a Barcelona per veure l'exposició internacional, però la visita fou de poques hores perquè el mateix dia

van tornar a Alcover a dormir.

Pel que fa al vessant polític, Lluís Domingo era de la Lliga Regionalista, encara que a les eleccions de la segona República va fer propaganda expressa per a Acció Catalana, de la qual en formava part el seu amic reusenc A. Briansó. Per aquest motiu, per les seves idees de nacionalista de dretes, i pel fet de ser home de missa, en diferents ocasions, va estar a punt de ser afusellat en temps de la guerra civil, i sempre es va salvar pels pèls. Les seves idees i les seves fortes conviccions religioses li van ocasionar l'empresonament a Valls diverses vegades. La seva reclusió va ser diferent a la dels altres empresonats: la manca de metges en temps de guerra permetia que exercís la seva professió durant el dia i, a la nit, anava a la presó per dormir.

EL LLEGAT URBANÍSTIC

El seu llegat urbanístic és doble: per un costat, la cessió d'ús dels terrenys a l'Ajuntament del que avui és el Portal Nou, així com els terrenys que li van comprar per fer l'immoble del Cercle d'Amics. Per l'altre costat, la seva casa modernista de Cèsar Martinell, una joia arquitectònica que no ha estat, fins ara, prou valorada.

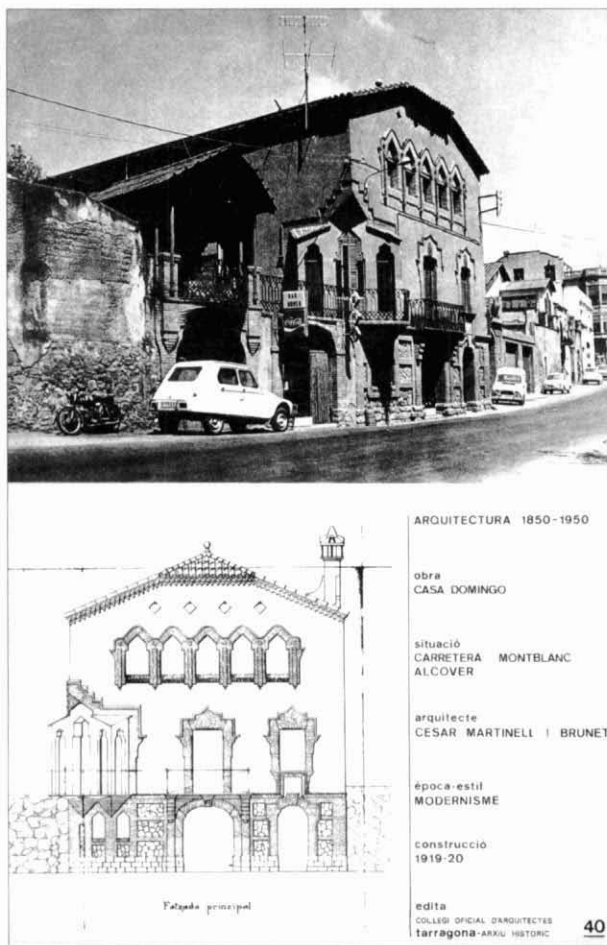
El Cercle d'Amics

Lluís Domingo fou una persona molt relacionada amb la societat del Cercle d'Amics. D'una banda, va ser president de l'entitat els anys 1914-1916. El va substituir el seu amic Josep Girona. En aquests anys, com a president, destaquen algunes millores de la societat, davant del fet que el nombre de socis va augmentar: obres a ca Xipell, empaperar la sala de billar, compra de la màquina de cinema amb llum de gas, compra de ventiladors i aspiradors per a la sala d'espectacles, es potenciaren les representacions teatrals d'afezionats locals... en són alguns exemples.

Però el Cercle d'Amics anà en constant augment i ca Xipell va quedar petit. Davant d'aquest fet, els membres de la junta de l'entitat van buscar un nou indret. I es van posar en contacte amb Lluís Domingo per un doble motiu: perquè era un home de l'entitat, i perquè tenia uns terrenys que eren adequats per a les necessitats de la societat. L'any 1917, Lluís Domingo va comprar uns terrenys a Margarita Gassol a banda i banda de la carretera que va de Reus a Montblanc, amb la finalitat de fer-s'hi una casa, fora de la saturació del nucli urbà, on hi toqués molt el sol. En un costat, s'hi va fer la seva casa, però quedava l'altra banda per edificar.

La junta del Cercle d'Amics li va proposar comprar el solar de l'altra banda de la carretera. En un principi, s'hi va negar, però davant de la insistència, i sobre-

tot la influència dels seus amics personals Anton Barberà, Josep Girona, Pepito de Gomis i Amadeu Sans —la majoria dels quals van ser presidents de l'entitat—, a contracor, va acceptar vendre el solar per un valor de 5.000 pessetes per construir el nou edifici del Cercle d'Amics —que és el que coneixem avui. El va vendre amb una condició: que no hi edificuessin massa perquè no tapés el sol a casa seva i que els arbres que s'hi plantessin no es deixessin créixer massa pel mateix motiu. L'alçada màxima dels arbres no podia superar la d'una acàcia adulta.

Vista de la casa modernista de Lluís Domingo

Per aquest motiu —tindre llum i claror a casa seva—, va comprar al clero els terrenys del descampat de davant de casa seva, que era un abocador incontrolat d'escombraries. Per evitar que s'hi edificés en un futur i amb la idea que no li

tapés la llum solar, l'ús d'aquests terrenys el va donar a l'Ajuntament amb l'única condició que no s'hi edificués mai i que esdevinguessin una plaça per a la Vila i que, si s'hi volia posar qualsevol cosa, s'havia de demanar permís als hereus de la seva família, que són els propietaris dels terrenys. D'aquesta manera, va néixer el que és el Portal Nou i el pàrquing de davant del Cercle d'Amics.

La casa modernista

L'encàrrec de la casa a l'arquitecte Cèsar Martinell, per part de Lluís Domingo, és gràcies a l'amistat que tenia l'arquitecte amb la muller del metge. La seva muller, Mercedes Figuerola de Colubi, descendent de la família de cal Lluch del Pont de Valls, sempre va tindre molt bona amistat amb Martinell –cal recordar que era vallenc i fou l'arquitecte municipal de la capital de l'Alt Camp fins l'any 1919.

La casa està formada pels baixos amb jardí –antic garatge per a la tartana i, més tard, per al cotxe–, el primer pis –amb mobles i elements originaris de l'època–, el segon pis i un cel ras amb cabirons de melis coronats per una teulada amb dues aigües.

L'element més destacable és l'ornamentació, feta a base de dissenys neogòtics d'obra vista i d'elements ceràmics de colors molt vistosos. A més, a la façana principal, hi destaca un fris corregut de cinc finestres ogivals a l'alçada del segon pis. Al primer pis hi destaca una tribuna que connectava amb una terrassa on hi havia una original glorieta.

Un altre element que cal tenir present és el símbol de la façana principal: un ull que descansa sobre una mà, sota la llegenda "Salve". És el logotip de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Barcelona i la va encarregar al seu amic pintor Xavier Nogués –autor dels frisos de la cooperativa de Pinell de Brai. Ho va fer per identificar la seva casa amb la seva professió. Al costat d'aquest logotip, hi va posar les seves inicials.

També a l'interior hi ha el toc modernista. El que hi destaca són els vitralls del menjador que dóna a l'exterior i a l'escala, les portes corredores i els mobles del dormitori principal –fets per l'ebenista local Cisquet de Jaumet.

RICARD CAÑELLAS BATET

* Aquest article ha estat possible gràcies a una entrevista feta a Lluís Domingo Figuerola, fill gran de Lluís Domingo Martí, a la seva casa de Barcelona, el 27 de desembre del 1997.